

FACT SHEET

टिलापिया माछा पालन

परिचय

नाइल टिलापिया न्यानो पानीमा पाइने तथा अर्ध सघन र सघन दुवै पद्धतीमा पालन गर्न सकिने एक प्रसिद्ध प्रजातिको माछा हो। यो एक सर्वहारी माछा हो जसले पोखरीमा भएको विभिन्न प्रकारका प्राकृतिक आहारको साथै तैयारी दाना राम्रो संग खान्छ। टिलापिया माछापालनको विभिन्न पद्धतिहरू मध्ये निम्न पद्धतीहरू कृषि तथा वन विज्ञान विश्वविद्यालयद्वारा सफल परिक्षण गरि विकास गरिएको छ।

पालन पद्धती/ तरिका

टिलापिया – सहर :

यस पद्धतिमा भाले र पोथी मिश्रित ५-१० ग्राम तौल भएका टिलापिया र सहर माछाका भुरालाई क्रमशः २०००० र १२५० गोटा (१:१६) प्रति हेक्टरका दरले मिसाएर पालन गरिन्छ। यसरी पालन गरिएका माछालाई २४-२६% प्रोटिनयुक्त दाना कुल तौलको २% को दरले दैनिक रुपमा खुवाइन्छ। यसका साथै पोखरीमा ३५० र ५५० ग्राम प्रति १०० वर्ग मिटर का दरले क्रमशः डी.ए.पि. र युरिया मल प्रत्येक साता हाल्ने गरिन्छ। यो तरिकाले प्रत्येक ५-६ महिनाको अवधिमा दुई चक्र गरि पाल्दा ४-५ टन/हेक्टर/वर्ष सम्म उत्पादन लिन सकिन्छ। यस पद्धतीमा पालिएको सहर माछाले टिलापिया माछाको भुरा खाने हुँदा अत्यधिक भुरा उत्पादनको हैरानी बाट पनि जोगाउँछ।

कार्प- टिलापिया- सहर :

यस पद्धतिमा ५-१० ग्राम साइजका ६-७ जातका कार्प माछा, टिलापिया र सहर माछाका भुरालाई प्रति हेक्टर क्रमशः १००००, ३००० र ५०० को दरले मिसाएर पालन गरिन्छ। यसरी पालन गरिएका माछालाई २४-२६% प्रोटिनयुक्त दाना कुल तौलको २% को दरले दैनिक खुवाइन्छ। यसका साथै पोखरीमा ३५० र ५५० ग्राम प्रति १०० वर्ग मिटर का दरले क्रमशः डी.ए.पि. र युरिया मल प्रत्येक साता हालिन्छ। यो तरिकाले ५-६ महिनाको अवधि गरि वर्षको दुई चोटी माछा पालन गर्न सकिन्छ। यसरी माछा पाल्दा ५-६ टन/हेक्टर/वर्ष सम्म उत्पादन लिन सकिन्छ। यो पद्धति हाल नेपालमा प्रचलित कार्प माछापालन पद्धतिकै विकशित रुप हो र नेपाली किसानले सहज रुपमा अपनाउन सक्छन। सहर माछाको बिक्रि मूल्य बढी हुने हुँदा यो पद्धति निकै किफायती हुन्छ।

कार्प- टिलापिया :

यस पद्धतिमा ५-१० ग्राम साइजका ६-७ जातका कार्प माछा र एक लिंगीय भाले टिलापिया माछा प्रति हेक्टर क्रमशः १०००० र ३००० का दरले मिसाएर पालन गरिन्छ। यसरी पालन गरिएका माछालाई २४-२६% प्रोटीनयुक्त दाना कुल तौलको २% को दरले दैनिक खुवाइन्छ। यसका साथै पोखरीमा ३५० र ५५० ग्राम प्रति १०० वर्ग मिटर का दरले क्रमशः डी.ए.पि. र युरिया मल प्रत्येक साता हालिन्छ। यो तरिकाले ५-६ महिनाको अवधि गरि वर्षको दुई पटक माछा पालन गर्न सकिन्छ। यसरी माछा पाल्दा ५-६ टन/हेक्टर/वर्ष सम्म उत्पादन लिन सकिन्छ। एक लिंगीय भाले टिलापियाको भुरा भरपर्दो ठाउँबाट ल्याउनु पर्ने हुन्छ।

एक जातीय टिलापिया पालन :

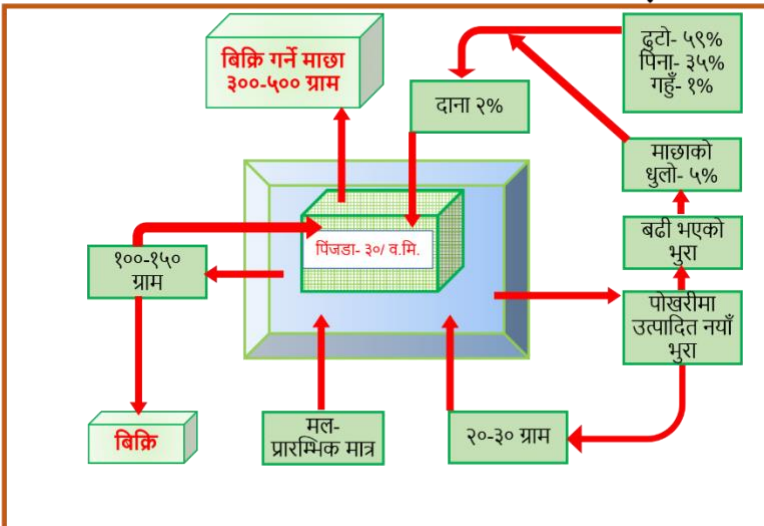
यस पद्धतिमा ३-५ ग्रामको एक लिंगीय भाले टिलापियाका भुरा लाई २०००० माछा प्रति हेक्टरका दरले पोखरीमा राखिन्छ। यस पद्धतिमा पनि अन्य पद्धती जस्तै २४-२६% प्रोटीनयुक्त दाना कुल तौलको २% को दरले दैनिक खुवाइन्छ। यसका साथै पोखरीमा ३५० र ५५० ग्राम प्रति १०० वर्ग मिटर का दरले क्रमशः डी.ए.पि. र युरिया मल प्रत्येक साता हालिन्छ। यो तरिकाले ५-६ महिनाको अवधि गरि वर्षको दुई चोटी माछा पालन गर्न सकिन्छ। यसरी माछा पाल्दा ६-७ टन/हेक्टर/वर्ष सम्म उत्पादन लिन सकिन्छ।

पोखरीमा पिंजडा राखेर पालन :

यस पद्धतिमा पोखरी भित्र पिंजडा राखेर त्यसमा ठुला साइजका (१००-१५० ग्रामका) टिलापिया र बाहिर पोखरीमा साना साइजका (२०-३० ग्रामका) टिलापिया माछाका भुरा राखेर पालन गरिन्छ। पिंजडाभित्र ३० माछा प्रति घन मिटरका दरले राखिन्छ भने बाहिर २ माछा प्रति वर्ग मिटर का दरले माछा राखिन्छ। पोखरीको क्षेत्रफलको ३% सम्म पिंजडाको क्षेत्रफल राख्न सकिन्छ। यस पद्धतिमा पिंजडा भित्रका माछा लाई दाना खुवाइन्छ भने बाहिर भएका माछाले पिंजडामा खुवाइएको दानाको कारणले उत्पादित प्राकृतिक आहार तथा खेर गएको दाना खान्छन्। माछा बेच्ने बेलामा पिंजडामा भएको ३००-५०० ग्रामका माछा बिक्रि गरेर बाहिर भएका माछालाई फेरी पिंजडामा राखेर पालन गरिन्छ। यसरी ५-६ महिनाको एक चक्र गरेर वर्षको दुई चक्र माछा पालन गर्न सकिन्छ। यस पद्धतिबाट ८ टन/हेक्टर/वर्ष उत्पादन लिन सकिन्छ।

पोखरीमा पिंजडा राखेर टिलापिया माछापालन

The Feed the Future Innovation Lab for Collaborative Research and Aquaculture & Fisheries is funded under USAID Leader with Associates Cooperative Agreement No. EPP-A-00-06-00012-00 and by the participating US and Host Country partners. The contents of this document are the responsibility of the authors and do not necessarily reflect the views or endorsements of USAID or the United States Government.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

AQUAFISH
INNOVATION LAB

**A
F
U**

